

**แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษา
โดยใช้วิธีการเจรจา โกล่เกลี่ยคนกลาง : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านตำแย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7**

**Approach a Decreasing Violences of Secondary School Student
by Mediators : A Case Study of Wadbantumyae School, under the Office
of Nakhonrachasima Primary Educational Service Area 7**

จิรภา เจริญวงศ์ (Jeerapa Charoenwong)*

ชญญา อภิपालกุล (Chanya Apipalukul, Ph.D.)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียน และ 2) ศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดบ้านตำแยโดยใช้วิธีการเจรจา โกล่เกลี่ยคนกลาง มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และดำเนินการสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียน 5 ด้าน 1) ความรุนแรงทางด้านร่างกาย พบว่า ครู ผู้ปกครองไม่เคยกระทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ และจากการกำกับดูแลพบว่านักเรียนเคยทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนทำให้ได้รับบาดเจ็บมากที่สุดในลักษณะการชกต่อย รองลงมาการเตะ สาเหตุที่ทำให้นักเรียนอดทนไม่ได้เกิดจากการถูกเพื่อนด่าให้เจ็บใจ ถูกด่าพ่อแม่ รองลงมาถูกกลั่นแกล้ง ใส่ร้าย และถูกดูถูกเหยียดหยาม 2) ความรุนแรงทางเพศ พบว่านักเรียนส่วนมากไม่เคยถูกกระทำในลักษณะของการล่วงละเมิดหรือละเมิดสิทธิทางเพศ ส่วนเคยถูกบังคับในลักษณะการถูกจับต้อง ลูบคลำร่างกาย สาเหตุที่นักเรียนถูกละเมิดสิทธิทางเพศส่วนมากเกิดจากการอยู่ในที่ลับตา รองลงมาการไว้ใจคนใกล้ชิด 3) ความรุนแรงทางจิตใจ พบว่าเคยเห็นนักเรียนถูกเพื่อนหรือบุคคลอื่นกระทำการใด ๆ ในลักษณะทำร้ายจิตใจ ส่วนมากเป็นการถูกใส่ร้ายกลั่นแกล้งโดยไม่เป็นธรรม รองลงมาการถูกทำให้ได้รับความอับอาย สาเหตุที่นักเรียนถูกทำร้ายจิตใจส่วนมากเกิดจากการเข้าใจผิด รองลงมานักเรียนไม่ตามใจเขา 4) ความรุนแรงที่เกิดจากปัญหาช่องว่างระหว่างวัย พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือแสดงออกในลักษณะระบายความโกรธ ส่วนเคยพบในลักษณะการทำโทษหรือทำร้ายร่างกายกลับคืน ในแบบเดียวกัน สาเหตุที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือไม่เข้าใจกันกับเพื่อน รุ่นพี่ และผู้ใหญ่มาจากตัวนักเรียนเองและผู้ใหญ่ที่ไม่พยายามปรับตัวเข้าหกันหรือพูดคุยกัน

คำสำคัญ: แนวทางการลดความรุนแรง การเจรจาโกล่เกลี่ยคนกลาง

Keywords: Decreasing Of Violence, Mediators

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดบ้านตำแยควรดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข ควรจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนควรดำเนินการตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเพื่อสังคมเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักถึงสิ่งที่ควรและไม่ควรปฏิบัติ ผลจากการศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดบ้านตำแยโดยใช้วิธีการเจาะไกล่เกลี่ยคนกลางมี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อมได้ประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนดำเนินการร่วมกัน โดยคัดเลือกนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คนเป็นคณะกรรมการไกล่เกลี่ยคนกลาง 2) ขั้นตอนให้ความรู้พื้นฐาน ได้อบรมเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่อง ความขัดแย้ง ความรุนแรง ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคน 3) ขั้นฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้อบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง ความขัดแย้ง ความรุนแรง การสร้างความสมานฉันท์ และการเจาะไกล่เกลี่ยคนกลาง ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 4) ขั้นศึกษาดูงานตามสถานการณ์จริง นำนักเรียนเข้าร่วมดูการพิจารณาไกล่เกลี่ยคนกลางตามสถานการณ์จริงในสถานที่จริง 5) ขั้นการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา เป็นการฝึกปฏิบัติเมื่อมีเหตุการณ์ การใช้ความรุนแรงในสถานศึกษา และ 6) ขั้นการสรุปและประเมินผล ผู้ดำเนินการเจาะไกล่เกลี่ยคนกลางได้สรุปและประเมินผลการดำเนินการเจาะไกล่เกลี่ยคนกลางที่ได้กระทำไปแล้วและควรมีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป หลังจากการดำเนินการตามขั้นตอนแล้วพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีทักษะกระบวนการเจาะไกล่เกลี่ยคนกลางที่ชัดเจนขึ้น สามารถนำไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จในสถานศึกษา นักเรียนไม่กลับมาทะเลาะวิวาทกันอีกส่งผลให้ความรุนแรงด้านต่าง ๆ ลดลงไป

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study problem situation, and guidelines for alleviating the Secondary School Students' violence in Wadbantamya School, and 2) to study guidelines in implementation for alleviating the Secondary School Students' violence in Wadbantamya School by using mediator. The key informants were administrators, teachers, students' parents, and students. Data were collected by using the Questionnaire, and the Test. Data were analyzed by calculating the Frequency and Percentage. For Observation Form, Interview Form, and Focus Group Discussion were analyzed by using Content Analysis.

The research findings found that

1. the problem situation in alleviating the students' violence included 5 aspects: 1) physical violence, the teachers and parents never hurt their children until they were injured. Besides, according to the monitoring and care, found that the students, used to use their physical violence until the others were hurt most by boxing. The second order was the kicking caused from quarreling since their friends were nagged to be mentally hurt by nagging their parents, being physically hurt before. The second order, they were bullied and smeared, and insulted. 2) For sexual violence, found that most of students never be abused as harassment or violated their right by touching or fondling their bodies. For those who used to be harassed or violated their right by touching or fondling their bodies. For the cause, most of them were in secret place. The second order, was that they trusted on close persons. 3) For mentally violence, found that they used to be students were mentally hurt. Mostly included the smearing unfairly. The second order, was done by being humiliated. It was caused by misunderstanding. The second order, was that the students didn't please them. 4) The violence caused by generation gap, found that the students never have aggressive behavior or releasing anger. It was found as

the punishment or physical assault in return which was caused by misunderstanding with their friends, senior cohorts, and alder persons from the students themselves, and the adults who didn't try to adjust themselves or talking together.

2. For guidelines in alleviating violence of Lower Secondary School in Wad-ban-tamya School, included: the collaborative network should be implemented by every part to participate in developing and correcting. The project of ethics and morality training should be organized. The school should implemented by following the guideline of student supportive and care system, and organize the student development activities as well as activity for society so that the students would be aware of what they should, or shouldn't behave. The findings from the study the guidelines of implementation in alleviating the violence of Secondary School Students, Wad-ban-tamya School, by mediator, consisted of 6 phases as : 1) the readiness preparation, the collaboration with every sector was performed for planning in shared implementation by selecting 10 target group students as committee of mediators, 2) the training for basic knowledge in "conflict, violence," for every Secondary School Student, 3) the workshop, was performed for providing knowledge in "conflict, violence, unity development, and mediator," for the school administrators, teachers, and target group students, 4) the field trip study in real situation, the students participated in watching the mediators in real situation at Police Station, 5) the real practice in school, was the practice when there was a violence incidence in school, and 6) the conclusions and evaluation, the mediator summarized and assessed the implementation of mediator in former time as well as what should be improved later. After implementation according to the steps, found that the target group students had better skill of mediator, and were able to practice successfully in school. They didn't quarrel again. As a result, the violence in many aspects was lowered down.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคมไทยปัจจุบันทวีความรุนแรงมากขึ้นในทุกภาคส่วน เริ่มจากความขัดแย้งส่วนบุคคลไปสู่ความขัดแย้งของกลุ่มบุคคลและองค์กรที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ มิให้เห็นเป็นประจำและส่วนใหญ่หาทางออกโดยใช้กำลังและความรุนแรงมากกว่าใช้เหตุผล พบว่าสาเหตุของความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากความขัดแย้ง แต่เนื่องจากนักเรียนยังขาดความรู้ทักษะ และความเข้าใจที่จะตอบสนองความต้องการของตนจึงพยายามที่จะหาวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ตนเองหรือกลุ่มคิดว่าเหมาะสม ดังนั้นการแก้ปัญหาจึงมักลงเอยด้วยความรุนแรงหรือเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ นับเป็นความล้มเหลวทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ไม่ได้ฝึกฝนหรือสร้างทักษะความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักเรียน (พรทิพย์ ไรจนสุนันท์, 2546)

นับว่าสวนทางกับการศึกษาไทยในปัจจุบันที่ได้ให้ความสนใจการปฏิรูปการศึกษาตลอดเวลา ดังเช่นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เน้นการศึกษาที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยหวังจะเห็นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษากลายมาเป็น คนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามมาตรา 6 ที่ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่ระบบการศึกษาไทยก็เป็นระบบของการแข่งขันหรือระบบแพ้คัดออก นักเรียนที่เรียนเก่งเรียนดีเท่านั้น ที่จะสามารถมีโอกาสก้าวเข้าสู่การศึกษาที่สูงขึ้น หรือการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ให้ทำระบบการแข่งขันดังกล่าวยิ่งเอื้อให้เกิดความขัดแย้งสูงขึ้น บางครั้งนำไปสู่ ความรุนแรง ดังแนวความคิดของแม็คซ์

เวเบอร์ (Max Weber: อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาสารณ, 2534: 33) ที่เชื่อว่าการแข่งขันเป็นรูปแบบหนึ่งของความขัดแย้ง (วันชัย, รัตนารณ วัฒนศัพท์, 2552)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ให้สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ คือ 1) บริหารจัดการให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ชัดเจนและ มีประสิทธิภาพ 2) ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานบุคคลภายนอก เช่น เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานตำรวจ ฯลฯ 3) ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม การประเมินผล สนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่า วิธีการหนึ่งในการคลี่คลายปัญหาของนักเรียน คือ การพัฒนาเยาวชนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ทำหน้าที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor) ภายใต้การสอนแนะของครูแนะแนว ดูแลช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาแก่เพื่อนเยาวชนด้วยกันในปัญหาที่ไม่ซับซ้อน การพัฒนานักเรียนให้ทำหน้าที่เพื่อนที่ปรึกษา จึงควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังจากสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพราะนอกจากจะเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาแล้วยังเป็นการพัฒนานักเรียนผู้ให้คำปรึกษาให้เติบโตทางความคิด มีเวทีแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และมีทักษะในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมด้วยจิตอาสา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

โรงเรียนวัดบ้านคำแย ตำบลหนองคาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา เปิดทำการสอน 3 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอยู่ในเขตชนบทพื้นที่ให้บริการ 4 หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างและค้าขาย มีฐานะค่อนข้างยากจน พ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะไปทำงานต่างถิ่น เช่น กรุงเทพมหานคร

หรือในจังหวัดอื่น ๆ หลังฤดูเก็บเกี่ยวบางครอบครัวไปรับจ้างตลอดปีและฝากบุตรหลานไว้กับญาติ เพื่อนบ้านหรือให้ปู่ย่าตายายดูแลอยู่ที่บ้านแล้วพ่อแม่ไปทำงานที่อื่นจากผลการดำเนินงานตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนวัดบ้านคำแย (2552) พบว่า ในเรื่องความพยายามแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างนักเรียนด้วยกันเองที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน ถึงแม้ว่าครูนักเรียนและผู้ปกครองจะพยายามจัดการกับสถานการณ์อย่างดีที่สุดแต่ก็ยังคงมีความวุ่นวายเกิดขึ้นในแต่ละวันทั้งในและนอกห้องเรียน เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างนักเรียนเอง ซึ่งอาจมาจากการการหยอกล้อเล่นกันแต่เจ็บบ้างหรือการเยาะเย้ยถากถางคำพ้อล้อแม่ ถูกเหยียดหยาม การล้อเลียนกัน การแย่งของเล่น หรือการทำงานในห้องเรียนก็ตาม ความขัดแย้งเหล่านี้หากไม่ได้รับการจัดการแก้ไขด้วยการตอรองหรือไกล่เกลี่ยโดยสันติวิธีอาจลุกลามใหญ่โตกลายเป็นเรื่องรุนแรงได้ สำหรับความขัดแย้งนั้นมีอยู่ทุกที่ระดับความรุนแรงมากน้อยต่างกัน บางครั้งปัญหายอยู่ในระดับมากแต่โชคดีในหน่วยงานหรือองค์กรมีผู้มีความสามารถในการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางความขัดแย้งที่รุนแรงก็สามารถจบลงได้แต่กลับกันปัญหาเล็กน้อยที่ไม่น่าจะลุกลามใหญ่โตแต่ไม่มีผู้อาสาเป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยปัญหาก็ก่อให้เกิด วิสลดความรุนแรงและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ตืออย่างหนึ่ง คือการปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักการแก้ไขข้อขัดแย้งกันเองตั้งแต่เด็กๆ เป็นการสร้างทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา การดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ซึ่งนำไปสู่การลดความขัดแย้งอันเป็นต้นเหตุปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ในสถานศึกษา ไม่ให้ก่อตัวเป็นปัญหาของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดบ้านคำแย

2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน วัดบ้านตำแยโดยใช้วิธีการเจาะจากโกลเกลี้ยคนกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กรณศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนวัดบ้านตำแย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ ได้แก่

- 1) ความรุนแรงทางร่างกาย
- 2) ความรุนแรงทางเพศ
- 3) ความรุนแรงทางจิตใจ (องค์การอนามัยโลก, 2545)

4) ความรุนแรงที่เกิดจากปัญหาช่องว่างระหว่างวัย

3. ระยะเวลาในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2553 – 31 มีนาคม 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความรุนแรง** หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนา ในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคล หรือบังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม ให้บุคคลต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมิชอบ ที่เกิดขึ้นมี 4 ด้านดังต่อไปนี้

1) ความรุนแรงทางด้านร่างกาย หมายถึง การกระทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บโดยผู้กระทำความรุนแรงในรูปแบบการเขียนตี เตะ ต่อย หรือวิธีอื่น รวมถึงการทะเลาะวิวาท และเหตุการณ์ที่ไม่ใช่อุบัติเหตุหรือการกระทำโดยประมาท

2) ความรุนแรงทางเพศหมายถึง การกระทำในลักษณะ การอนาจาร ลวนลามทางเพศ ละเมิดสิทธิทางเพศต่าง ๆ ให้เด็กดูส่อลามก พุดจา้ยั่วยุ หวานล่อม ชักชวน เชิญชวนด้วยอามิสสินจ้างเพื่อถ่ายรูปโป๊เด็ก กระทำการสำเร็จความใคร่กับเด็กหรือกระทำต่อหน้าเด็ก

3) ความรุนแรงทางจิตใจหมายถึง การทำร้ายจิตใจโดยการพุดดูถูกเหยียดหยาม ถากถาง ด่าทอด้วยถ้อยคำที่ทำให้เจ็บแค้น อับอายขายหน้า ควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล ให้กระทำหรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกด้อยค่าและลดคุณค่าความเป็นมนุษย์

4) ความรุนแรงที่เกิดจากปัญหาช่องว่างระหว่างวัย หมายถึง การกระทำที่มาจากทั้งตัวผู้ใหญ่ และมาจากตัวเด็กนักเรียน เช่น ความไม่เข้าใจไม่พอใจในพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงของเด็ก การระบายความเครียดไปยังเด็กอาจจะออกมาในรูปแบบของการทำโทษ ทำร้ายร่างกายซึ่งมาจากความตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจแต่ส่งผลให้เด็กเกิดอาการเหล่านั้นไว้และแสดงออกมาในรูปแบบเดียวกันกับเพื่อนหรือน้อง ๆ ต่อไป บางรายก็ออกมาในรูปของความก้าวร้าวในสังคม กลายเป็นอันธพาล อาชญากร

2. **แนวทางการลดความรุนแรง** หมายถึง การดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจาะจากโกลเกลี้ยคนกลาง โดยการพัฒนาครู และนักเรียนให้มีความสามารถในการลดความรุนแรง โดยการเจาะจากโกลเกลี้ยคนกลาง

3. **การเจาะจากโกลเกลี้ยคนกลาง** หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทในการเจรจาหรือในความขัดแย้ง ของบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นที่ยอมรับช่วยให้คู่กรณีหาทางออก เพื่อนำไปสู่ข้อตกลงในประเด็นความขัดแย้งร่วมกัน โดยสมัครใจ

4. **สถานศึกษา** หมายถึง โรงเรียนวัดบ้านตำแย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

5. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนวัดบ้านตำแย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

6. **ครูฝ่ายปกครอง** หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอน และรับผิดชอบเป็นครูดูแลความประพฤติของนักเรียน โรงเรียนวัดบ้านคำแย

7. **ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบ้านคำแย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

8. **ผู้ปกครองนักเรียน** หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ใน กำกับดูแลความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตของนักเรียนให้ เป็นปกติสุข

9. **นักเรียนที่มีจิตอาสา** หมายถึง นักเรียนที่ กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนวัด บ้านคำแย ที่เต็มใจและอาสาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และเป็นตัวแทนของชั้นเรียนในลักษณะของคณะกรรมการ เจริญไกลเกลี่ยคนกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนวัดบ้านคำแย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ได้กำหนด กลุ่มเป้าหมายไว้ 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดบ้านคำแย ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 16 คน
- 2) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 52 คน
- 3) นักเรียน จำนวน 54 คน รวมทั้งสิ้น

จำนวน 112 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา แนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดบ้านคำแย โดยใช้วิธีการเจรจาไกลเกลี่ยคนกลาง ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
 - 2) ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 1 คน
 - 3) นักเรียนที่มีจิตอาสา จำนวน 10 คน
- รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน

เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ได้มาจากการเลือก แบบเจาะจง (Purposive sampling) (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2543)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามสภาพ ปัญหาความรุนแรงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2) แบบสังเกต ใช้สังเกตกลุ่มเป้าหมาย ตามแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น

3) แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ตามแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น

4) แบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับความรุนแรงและวิธีการเจรจาไกลเกลี่ย คนกลางของกลุ่มเป้าหมาย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางใน การลดความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน ต้นในโรงเรียนวัดบ้านคำแย พบว่า 1) ความรุนแรงด้าน ร่างกาย พบว่า ครู ผู้ปกครองต่างไม่เคยกระทำจนทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ และจากการกำกับดูแลนักเรียน พบว่า การลงโทษส่วนใหญ่ใช้วิธีลงโทษโดยว่ากล่าว ตักเตือนและการเขียน ในส่วนของนักเรียนพบว่า เป็นทั้งผู้ทำร้าย และเคยถูกทำร้ายจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ ในลักษณะ ต่อย ตะ สะ เหตุการณ์ทะเลาะวิวาทกันมาจาก ถูกเพื่อนด่าให้เจ็บใจ ถูกด่าพ่อแม่ ถูกเพื่อนทำร้ายร่างกายก่อน ร่างกายอ่อนแอกว่า ไม่ชอบหน้าไม่ชอบใจ ถูกกลั่นแกล้ง ใส่ร้าย และเคยขัดข้องหมองใจกัน บริเวณที่มี การทะเลาะวิวาทกันคือในห้องเรียน สนามกีฬา และ หลังโรงเรียนหรือบริเวณที่เปลี่ยว ในช่วงเวลาหลังเลิก เรียน พักเที่ยงเมื่อเกิดปัญหขึ้นครูและผู้ปกครองจะบอก ครูที่ปรึกษา แจ้งผู้ปกครองของคู่กรณี สำหรับนักเรียน แก้ปัญหาโดยการบอกให้ผู้อื่นทราบ และตอบโต้หรือต่อสู้ กลับในทันที บอกครูที่ปรึกษา ครูฝ่ายปกครอง และพยายาม ห้าม พยายามหยุดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำเป็นบางครั้ง เท่านั้น หรือเคยทำนาน ๆ ครั้งเท่านั้น 2) ความรุนแรงทาง เพศ พบว่า นักเรียนส่วนมากไม่เคยถูกบุคคลอื่นกระทำ

ในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศ ในส่วนที่เคยพบว่ามิมีลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศโดยถูกจับต้อง ลูบคลำร่างกาย ให้ดูสื่อลามก โดยส่วนมากดูกับเพื่อนเพศเดียวกัน มีทั้งเพื่อนในห้อง เพื่อนต่างโรงเรียน รุ่นพี่ สถานที่ที่นักเรียนมักจะถูกลวนลามทางเพศหรือถูกละเมิดสิทธิทางเพศ คือ ที่บ้านและหลังโรงเรียนหรือบริเวณที่เปลี่ยว ๆ ส่วนใหญ่เป็นเวลาหลังเลิกเรียน และขณะอาศัยที่บ้าน สาเหตุที่จะทำให้นักเรียนถูกลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศ มากที่สุด คือ อยู่ในที่ลับตา ร่างกายอ่อนแอ กว่าและเพราะดูสื่อลามก นักเรียนแก้ปัญหาโดยบอกพ่อแม่ บอกครู และบอกผู้ใหญ่ที่ไว้ใจ การให้ความรู้ของครู เรื่องการลวนลามทางเพศหรือถูกละเมิดสิทธิทางเพศกับนักเรียนส่วนมาก จะแทรกขณะสอน ผู้ปกครองจะแทรกขณะรับประทานอาหารเช้า 3) ความรุนแรงทางจิตใจ พบว่า ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความสอดคล้องกัน คือ นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่เคยถูกเพื่อนหรือบุคคลอื่น ทำร้ายจิตใจ ควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล ทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกด้อยค่า ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยกลุ่มที่เคยจะถูกกระทำในลักษณะทำให้ได้รับความอับอายทำร้ายจิตใจ เคยประมาณ 1-3 ครั้ง ส่วนมากเป็นเหตุการณ์ที่นักเรียนทำผิดระเบียบ ของโรงเรียน ไม่มีวินัย ไม่ตั้งใจเรียน และพูดไม่สุภาพ บุคคลกลุ่มที่มีพฤติกรรมในลักษณะทำร้ายจิตใจ ควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล ได้แก่ เพื่อนในห้อง รุ่นพี่ และรุ่นเดียวกัน ส่วนใหญ่เป็นเวลาหลังเลิกเรียน พักเที่ยง เวลาเรียน และตอนเข้าก่อนเข้าเรียน สาเหตุที่ทำให้นักเรียนถูกทำร้ายจิตใจ คือเกิดจากการเข้าใจผิด นักเรียนไม่ตามใจเขา นักเรียนพูดไม่ไพเราะก่อนและ อายุน้อยกว่า การแก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องทางจิตใจหรือ มีปัญหาทำให้ไม่สบายใจเกิดขึ้น โดยการบอกพ่อแม่ ปรับทุกข์กับเพื่อนปรึกษาครู และบอกผู้ใหญ่ที่ไว้ใจ 4) ความรุนแรงที่ก่อเกิดจากปัญหาช่องว่างระหว่างวัย พบว่าครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเองส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือแสดงออกในลักษณะของการระบายความโกรธ ดุด่าทำโทษ ทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายต่อพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องในครอบครัว จากสาเหตุ

ความไม่เข้าใจ ไม่พอใจกันหรือวัยที่ต่างกันส่วนสาเหตุที่นักเรียนเกิดปัญหาความไม่พอใจ ไม่เข้าใจกันกับรุ่นพี่นักเรียน หรือผู้ใหญ่แล้วทำให้นักเรียนถูกทำโทษ ถูกทำร้ายร่างกาย เพราะทั้งผู้ใหญ่และเด็กไม่พยายามปรับเข้าหากัน หรือพูดคุยกัน และจากสาเหตุตัวนักเรียนเอง ส่วนมากนักเรียนไม่เคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ระบายความโกรธความไม่พอใจในลักษณะ ทำโทษ หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น ทั้งที่มาจากความตั้งใจ และกรณีที่เคยในลักษณะพูดให้เจ็บใจหรือด่าทอด้วยความโกรธ และนิ่งเฉยไม่แสดงพฤติกรรมใด ๆ แต่ไม่ยอมปฏิบัติตาม เมื่อนักเรียนถูกทำโทษ ทำร้ายร่างกายจากผู้ใหญ่คนอื่น ๆ หรือรุ่นพี่นักเรียนแล้วทำให้ไม่พอใจ เจ็บใจ โกรธ

2. แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดบ้านคำแยจควรดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข ควรจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนควรดำเนินการตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเพื่อสังคมเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักถึงสิ่งที่ควรและไม่ควรปฏิบัติ ผลจากการศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนวัดบ้านคำแยจโดยใช้วิธีการเจาะจากไกลถึงคนกลาง มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน หัวหน้างานแนะแนว ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการสภานักเรียน ในการวางแผนดำเนินการร่วมกัน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่าย จากนั้นดำเนินการพิจารณาคัดเลือกตัวแทนนักเรียน จำนวน 10 คน เป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย มีความรับผิดชอบ เสียสละและที่สำคัญเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ 2) ขั้นให้ความรู้ ผู้วิจัยได้จัดการอบรมให้ความรู้พื้นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนในเรื่องของความรุนแรง สิทธิเด็ก พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเรา 3) ขั้นฝึกอบรมให้ความรู้ ผู้วิจัยได้อบรมเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่อง ความขัดแย้ง ความรุนแรง การสร้าง

ความสมานฉันท์ และการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ในโครงการมิตรแท้จิตอาสาสู่ความรักและเข้าใจในโรงเรียน ให้กระบวนการที่สร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิเด็ก การลดความรุนแรงและกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง 4) ขั้นศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง นำนักเรียนเข้าร่วมดูการพิจารณาไกล่เกลี่ยคนกลาง ในสถานการณ์จริง ทำให้นักเรียนตระหนักว่าผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยควรเป็นผู้หญิงเพราะผู้หญิงจะพูดจาไพเราะ นุ่มนวล น่าฟังมากกว่าผู้ชาย 5) ขั้นการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา การพิจารณาการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ในช่วงแรกครูควรคอยดูแลสังเกตการณ์จนจบกระบวนการอย่างใกล้ชิดเอาใจใส่เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ทำให้สรุปเทคนิควิธีในการลดความรุนแรงโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ได้ดังนี้ (1) เมื่อมีเรื่องราวการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนเกิดขึ้นคู่กรณีจะถูกนำมาบันทึกในสมุดบันทึกว่าวันนี้ได้มีเรื่องทะเลาะวิวาทกันให้ผู้ใช้ความรุนแรงลงลายมือชื่อยอมรับทราบทั้งสองฝ่ายในสิ่งที่ได้กระทำ (2) ให้นัดคู่กรณีมาเจรจาไกล่เกลี่ยกันในวันอีก 1-2 วันเพื่อทีมเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางจะได้ทำหน้าที่สืบเสาะหาความจริงพร้อมพยานหลักฐานให้ได้ (3) ในการเจรจาไกล่เกลี่ย ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางจะต้องทบทวนกติกาในการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบและให้คู่กรณีเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยให้คนที่ใจเย็นกว่าเล่าก่อน จากนั้นให้โอกาสอีกฝ่ายแย้งในจุดที่ไม่จริง ทำสลับกันไปจนได้เหตุการณ์ที่ทั้งสองยอมรับ แล้วจึงพิจารณาหาข้อต่อรอง หรือข้อยุติ (4) ดำเนินการตามขั้นตอนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง (5) เมื่อพิจารณาไกล่เกลี่ยเรียบร้อยแล้วให้คู่กรณีที่เป็นผู้กระทำผิด พิจารณาลงโทษตัวเองที่ได้ทำเรื่องผิดพลาดว่าจะทำอะไรเพื่อเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับโรงเรียน โดยผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องดูความเหมาะสมกับความผิดและความสามารถในการทำงาน (6) ทีมเจรจาไกล่เกลี่ยทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติจนกว่าจะทำงานเสร็จ พร้อมทั้งทำสัญญาพฤติกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร จึงถือว่าสิ้นสุดการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง 6) ขั้นการสรุปและประเมินผล

ปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ในอดีตมีปัญหาในเรื่องความขัดแย้ง การใช้ความรุนแรง เช่น การทะเลาะวิวาท การข่มขู่ โดยเฉพาการทะเลาะวิวาท ซึ่งมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการไม่ชอบหน้ากัน การเสียดสีกันด้วยคำพูด การปะทะกันด้วยคารม การเรียกร้องต่อเพศตรงข้าม การแย่งแฟน อีกทั้งนักเรียนมีการรวมกลุ่มกับวัยรุ่นคนอื่น ๆ ก่อเหตุทะเลาะวิวาทขณะมีมหรสพ ซึ่งแต่ในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวเริ่มลดลง เนื่องจากสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญและได้หามาตรการในการหาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้รูปแบบการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางมาใช้ในการแก้ปัญหาและลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา นักเรียนคู่กรณีที่เคยทะเลาะวิวาทกัน เมื่อผ่านกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางแล้ว ทั้งสองก็ให้อภัยซึ่งกันและกัน และให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่หวนกลับมาทะเลาะกันอีก นอกจากนี้นักเรียนผู้ดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางได้สรุปและประเมินผลการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่ได้กระทำไปแล้ว สรุปมีความถูกต้องและยุติธรรมต่อทั้งสองฝ่ายหรือไม่อย่างไร โดยได้ให้ความเป็นธรรมหรือไม่และควรมีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามลักษณะของการกระทำ ความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ

1. ความรุนแรงทางร่างกาย จากผลการวิจัยพบว่า ครู ผู้ปกครองต่างไม่เคยกระทำการทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ ในส่วนของนักเรียนพบว่าเป็นทั้งผู้ทำร้าย และเคยถูกทำร้ายจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ ในลักษณะ ต่อย เตะ สาเหตุการทะเลาะวิวาทกันมาจากถูกเพื่อนด่าให้เจ็บใจ ถูกด่าพ่อแม่ บริเวณที่มีการทะเลาะวิวาทกันคือ ในห้องเรียน สนามกีฬา และหลังโรงเรียนหรือบริเวณที่เปลี่ยว ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน แก้ปัญหาโดยการบอกให้ผู้อื่นทราบ และตอบโต้หรือต่อสู้กลับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ ขำนาญเวช (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี: กรณีศึกษาการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นในชุมชนชนบท พบว่า สาเหตุ

ของความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาทวัยรุ่นมีพฤติกรรมดังกล่าวมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล ส่วนด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยรวมมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น มีสิ่งยั่วยุทางกามารมณ์ แหล่งอบายมุข และแหล่งมั่วสุมในชุมชน สาเหตุหลัก คือ พ่อแม่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน เป็นเหตุให้ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ต้องการการยอมรับจากเพื่อนและสังคมเป็นเหตุให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ เพื่อต้องการให้พ่อแม่ เพื่อน และคนทั่วไปยอมรับ

2. ความรุนแรงทางเพศ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากไม่เคยถูกบุคคลอื่นกระทำ ในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศ ในส่วนที่เคยพบว่ามีในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศโดยถูกจับต้อง สบคลำ ร่างกาย ให้ดูสื่อลามก โดยส่วนมากดูกับเพื่อนเพศเดียวกัน สถานที่ที่นักเรียนมักจะถูกลวนลามทางเพศ หรือถูกละเมิดสิทธิทางเพศ คือ ที่บ้านหลังโรงเรียนหรือบริเวณที่เปลี่ยว ๆ ส่วนใหญ่เป็นเวลาหลังเลิกเรียน และขณะอาศัยที่บ้าน สาเหตุที่จะทำให้นักเรียนถูกลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศ มากที่สุด คือ อยู่ในที่ลับตา ร่างกายอ่อนแอกว่าและเพราะดูสื่อลามก นักเรียนแก้ปัญหาโดยบอกพ่อแม่ บอกครู และบอกผู้ใหญ่ที่ไว้ใจ การให้ความรู้ของครูเรื่องการลวนลามทางเพศหรือถูกละเมิดสิทธิทางเพศกับนักเรียนส่วนมาก จะแทรกขณะสอน ผู้ปกครองจะแทรกขณะรับประทานอาหารเย็น ซึ่งสอดคล้องกับ สุธัมมานามวงษา (2552) ได้ทำการวิจัย “แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคำแคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 2” จากผลการวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศ พบว่า นักเรียนส่วนมากไม่เคยถูกระทำในลักษณะของการลวนลามหรือละเมิดสิทธิทางเพศ ส่วนที่เคยพบว่ามีในลักษณะของการลวนลามหรือละเมิดสิทธิทางเพศโดยการจับต้องสบคลำร่างกายให้ดูสื่อลามกกับเพื่อนเพศเดียวกัน มีทั้งเพื่อนในห้องต่างโรงเรียน รุ่นพี่ สถานที่ที่มักถูกลวนลามทางเพศคือ

บ้านหรือที่พัก บริเวณที่เปลี่ยว เวลาหลังเลิกเรียน

3. ความรุนแรงทางจิตใจ จากผลการวิจัยพบว่า ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความสอดคล้องกันคือนักเรียนส่วนใหญ่ ไม่เคยถูกเพื่อนหรือบุคคลอื่น ทำร้ายจิตใจ ควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล ทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกด้อยค่า ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยกลุ่มที่เคยถูกระทำในลักษณะทำให้ได้รับความอับอาย ทำร้ายจิตใจ เคยประมาณ 1-3 ครั้ง ส่วนมากเป็นเหตุการณ์ที่นักเรียนทำผิดระเบียบของโรงเรียน ไม่มีวินัย ไม่ตั้งใจเรียน และพูดไม่สุภาพ สาเหตุที่ทำให้นักเรียนถูกทำร้ายจิตใจ คือ เกิดจากการเข้าใจผิด นักเรียนไม่ตามใจเขานักเรียนพูดไม่ไพเราะก่อนและ อายุน้อยกว่า แก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องทางจิตใจมีปัญหาทำให้ไม่สบายใจเกิดขึ้น โดยการบอกพ่อแม่ ปรับทุกข์กับเพื่อน ปรีชาครู และบอกผู้ใหญ่ที่ไว้ใจซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ อุมพร ตรังคสมบัติ (2549) ซึ่งกล่าวถึงกลยุทธ์ระดับโรงเรียนในการดูแลสุขภาพจิตในโรงเรียน คือ มีการบริการทางสุขภาพจิตควรจัดเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานในโรงเรียน

4. ความรุนแรงที่ก่อเกิดจากปัญหาช่องว่างระหว่างวัย พบว่า ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเองส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือแสดงออกในลักษณะของการระบายความโกรธ ดุด่า ทำโทษ ทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายต่อพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องในครอบครัว จากสาเหตุความไม่เข้าใจ ไม่พอใจกันหรือวัยที่ต่างกัน ส่วนสาเหตุที่นักเรียนเกิดปัญหาความไม่พอใจไม่เข้าใจกันกับรุ่นพี่นักเรียน หรือผู้ใหญ่แล้วทำให้นักเรียนถูกทำโทษ ถูกทำร้ายร่างกาย เพราะทั้งผู้ใหญ่และเด็กไม่พยายามปรับเข้าหากัน หรือพูดคุยกัน และจากสาเหตุตัวนักเรียนเอง และกรณีที่เคยในลักษณะพูดให้เจ็บใจ หรือด่าทอด้วยความโกรธ และนั่งเงียบไม่แสดงพฤติกรรมใด ๆ แต่ไม่ยอมปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับ พนม เกตุมาน (2550) ที่ได้เสนอปัญหาที่ได้พบบ่อยในวัยรุ่น คือ ปัญหาบุคลิกภาพ เป็นวัยที่มีพัฒนาการของบุคลิกภาพชัดเจนทั้งนิสัยใจคอ การคิด การกระทำ จะเป็นรูปแบบที่สม่ำเสมอ ถ้าการเรียนรู้ที่ผ่านมาจะส่งผลให้มีบุคลิกภาพดี แต่ในทางตรงข้ามถ้ามีปัญหาชีวิตหรือเรียนรู้แบบผิด ๆ ปรับตัว

เข้ากับคนอื่นได้น้อย เอาตัวเองเป็นศูนย์กลางจะกลายเป็นบุคลิกภาพที่มีปัญหาติดตัวไปตลอด ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่าความรุนแรงทางด้านร่างกายมากที่สุด ดังนั้น ควรดำเนินการเป็นเครือข่ายโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ใช้ความรุนแรงกับนักเรียน บ้าน วัด โรงเรียนต้องประสานกันมากกว่านี้ ช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง เอาใจใส่ดูแลบุตรหลานให้ถูกวิธี ควรมีโครงการร่วมกันเพื่อสานรักให้เกิดขึ้นในชุมชน

2) โครงการพ่อแม่คนที่สองควรเกิดขึ้นและเข้าถึงนักเรียนทุกคนด้วยความเสมอภาคกันเพื่อเป็น

การเพิ่มข้อมูลในการวางแผน ป้องกันและแก้ไขเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ทันเวลาที่ เป็นการลดตัวแปรที่จะก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมา

3) ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือ และกำหนดกฎระเบียบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจัดการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทุกคนเพื่อให้พวกเขาตื่นตัวและรับรู้ต่อสัญญาณที่บ่งบอกถึงการรังแกกันมากขึ้นในกลุ่มนักเรียนด้วยกัน

2) ควรจัดทำโครงการผู้พิทักษ์ความยุติธรรมน้อยในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และขยายผลให้กับโรงเรียนในเครือข่าย เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม ความรับผิดชอบให้กับเยาวชน ป้องกันการเกิดปัญหา และลดความรุนแรงของปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

3) ควรนำงานวิจัยนี้ไปพัฒนาต่อโดยทำเป็นวิจัยปฏิบัติการ

เอกสารอ้างอิง

จิรศักดิ์ ขำนาญเวช. (2550). **แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี : กรณีศึกษาการทะเลาะวิวาท**

ของวัยรุ่นในชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญเรียง ขจรศิลป์. (2543). **วิธีวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: พี. เอ็น. การพิมพ์.

พนม เกตุมาน. (2550). **พัฒนาการวัยรุ่น.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

พนม เกตุมาน. (2550). **ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่น.** ค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2553, จาก http://www.psychlin.co.th/new_page_57.htm

พรทิพย์ โรจนสุนันท์. (2546). **วัยรุ่น วุ่นวาย หรือแอบซ่า.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.

วันชัย, รัตนกรณณ์ วัฒนศัพท์. (2552). **การแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2534). **ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อความสำเร็จ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตะเกียง.

สุธัฒมา นามวงษา. (2550). **การศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจา**

ไกล่เกลี่ยคนกลาง : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคำแคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 2.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- องค์การอนามัยโลก. (2545). **กรอบแนวคิดและนิยามการกระทำความรุนแรง.** ค้นหาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2553, จาก <http://www.nurse.cmu.ac.th>.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2549). **ความรุนแรงในวัยรุ่นไทย : รายงานการทบทวนองค์ความรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- โรงเรียนวัดบ้านตำแย. (2552). **รายงานประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.**